

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1

Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).
Cover Photography	Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Z narušených mohutných svahovinových vrstev na severovýchodním úbočí lokality bylo získáno také několik zlomků keramických nádob kultury s moravskou malovanou keramikou.

Ivan Čížmář, Petr Kos, Michal Přichystal

Resumé

Brno (Kat. Líšeň, Bez. Brno-město), „Staré Zámky“. Bei der Rettungsgrabung im Raum vom Burgwall „Staré Zámky“ wurden die Scherben der Kultur mit mährischen bemalten Keramik gefunden.

BRNO (K. Ú. MALOMĚŘICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Niva“, ulice Obřanská/Oliší, parc. č. 342/1. LnK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2237267N, 16.6445239E.

V roce 2017 proběhly zemní práce spojené s přípravou výstavby komplexu staveb A.1 na akci Brno-Maloměřice: Bytová výstavba mezi ulicemi Obřanská a Olíší – II. etapa. Po skryvkách nadložních vrstev se v místě bývalé domovní zástavby, která byla před akcí zbořena, objevil ve spraši menší oválný objekt vyplněný tmavou hlínou. Z jeho zásypu byla získána keramika a štípaná industrie mladší fáze kultury s lineární keramikou.

Petr Kos

Resumé

Brno (Kat. Maloměřice, Bez. Brno-město), „Niva“. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. STARÝ LÍSKOVEC, OKR. BRNO-MĚSTO)

Mezi ulicemi Akademická a Jihlavská („Klíny“). LnK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1162630.47:601504.97, 1162621.11:601549.07 a 1162683.69:601559.82.

V první polovině roku 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., pokračování záchraného archeologického výzkumu na pozemku p. č. 1681/1, rozkládajícím se mezi objektem Moravského zemského archivu a komunikací ulic Akademická a Jihlavská (srov. Přichystal 2017 a oddíl Paleolit v tomto čísle).

Při nesouvislých zemních pracích v pásech podél západní a severní hranice parcely bylo prozkoumáno dalších 9 zahloubených sídlištních objektů, které podle vyzvednutých nálezů časově spadají do období kultury s lineární keramikou. Kromě jedné kule a jedné zásobní jámy se jednalo o malé až středně velké objekty bez možnosti bližší funkční interpretace. Ze zachráněných předmětů si zaslouží zvláštní zmínku ojedinělé torzo keramické lidské figurální plastiky. Jedná se o levou část trupu s navazujícím pahýlem ruky, jehož zádová partie je plošně pokryta paralelními šikmými rýhami.

Michal Přichystal

Literatura

Přichystal, M. 2017: Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 58(1), 150.

Resumé

Brno (Kat. Starý Lískovec, Bez. Brno-město), zwischen der Straßen Akademická und Jihlavská. Bei der Rettungsgrabung im Raum zwischen der Straßen Akademická und Jihlavská wurde der weiter Teil von der bekannten Siedlung der Kultur mit der Linienbandkeramik entdeckt. In einer Grube wurde das Fragment einer anthropomorphen Plastik gefunden.

BRNO (K. Ú. ŠTÝŘICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Vídeňská ulice, č. p. 16, parc. č. 681. Neolit, MMK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Na přelomu června a července 2017 proběhl záchraný archeologický výzkum (akce A032/2017) na parcele domu Vídeňská 16, který byl vyvolán demolicí vlastního domu, někdejšího hostince U Růžičků (obr. 1).

Výzkumem byl zachycen pouze jeden objekt kultury s moravskou malovanou keramikou (s. j. 504), který s vysokou pravděpodobností náleží k osídlení známému z nejbližšího okolí (např. Černá, Sedláčková 2017, 150–153). Této kultuře by mohl náležet i zlomek kamenného mlátu, který byl získán z novověkého sklípku.

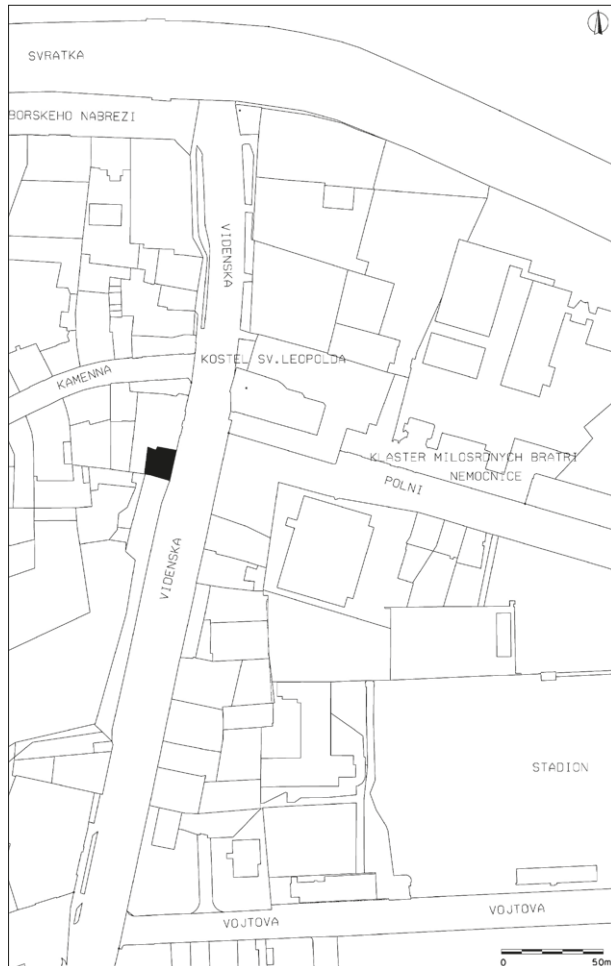
Lenka Sedláčková

Literatura

Černá, L., Sedláčková, L. 2017: Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 58(1), 150–153.

Resumé

Brno (Kat. Štýřice), Vídeňská-Straße, Parz. Nr. 681 (Aktion A032/2017). Neolit, MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 1. Brno, Vídeňská 16. Lokalizace výzkumu.
Abb. 1. Brno, Vídeňská 16. Lokalisierung der Grabungstelle.

BRNO (K. Ú. TUŘANY A HOLÁSKY, OKR. BRNO-MĚSTO)

„U Tuřan“. Neolit, LnK, MMK. Sídliště a dílna na BI. Ženská plastika. Povrchový výzkum.

V souvislosti se studiem rozsáhlé dílny na broušenou industrii prováděli oba autoři v uplynulých letech systematické povrchové sběry v trati „U Tuřan“. Ta se rozkládá západně od esovitého ohybu asfaltové silničky, která je součástí Šípkové ulice v Tuřanech. U tohoto ohybu odbočuje ze silničky polní cesta směru východ-západ, po níž běží hranice mezi katastry

brněnských částí Tuřany a Holásky. V literatuře se obvykle v souvislosti s nálezy z mladší doby kamenné uvádějí objekty z pískovny východně od Holásek, které jsou řazeny ke kultuře s moravskou malovanou keramikou, fází Ib (Kazdová 1984, 240). Naleziště „U Tuřan“ přesahuje na oba katastry městských částí, i když většina povrchových sběrů byla uskutečněna v místech patřících již do Tuřan. Nadmořská výška se pohybuje kolem 225 m. Rozorané sídlištní objekty jsou na poli dobře zřetelné díky tmavé výplni, místy jsou orbou také zachyceny písčité šterky podložní tuřanské terasy ze starého pleistocénu.

Počátkem ledna 2018 získali na nalezišti oba autoři množství metabazitů typu Želešice v různém stupni zpracování, méně početnou štípanou industrii, spodní části kamenných třecích podložek, dále obvykle hrubě ostřenou keramiku odpovídající kultuře s MMK, ale také jemnou světlou keramiku s charakteristickými liniemi patřící kultuře s LnK. Ve východním shluku objektů na tuřanské straně naleziště vyzvedl P. Gadas mimo jiné také zlomek ženské plastiky, která dosud nebyla ani z Holásek ani z Tuřan popsána.

Keramický zlomek má rozměry 6,5 cm na šířku a 6,3 cm na výšku, jeho hmotnost je 92,8 g. Představuje pravou pahýlovitou paži a k ní přiléhající část hrudi s drobným řadrem (obr. 2). Na zádové části je zajímavá 2,9 cm dlouhá tenká lišta, která běží po okraji paže. Široká paže z trupu vybíhá horizontálně a je hrotitě zakončena, takže lze sošku spolehlivě zařadit k tzv. střelickému typu (podle Střelice u Znojma). Rovněž žebrované lišty v zádové části pro něj bývají charakteristické, i když jsou obvykle posunuty více ke krku (Kazdová, Šabatová 2007). Keramické plastiky střelického typu jsou na Moravě prakticky bez výjimky řazeny do fáze Ia kultury s moravskou malovanou keramikou (Podborský 1985, 66; Čižmář *et al.* 2008, 77). V rámci brněnské aglomerace nejsou ale lokality odpovídající jednoznačně fázi MMK Ia dosud uváděny s výjimkou Brna-Žebětína „Na drdi“, kde Kazdová (1984, 240) zmiňuje Ia i Ib. Proto je zajímavé, že právě tam byla také zjištěna keramická soška střelického typu (Čižmářová, Geislerová 1989). Další plastika střelického typu byla popsána rovněž ze západní části brněnského okolí, konkrétně z Popůvek (okr. Brno-venkov), od Žebětína vzdálených jen kolem 4 km vzdušnou čarou, kde je sídliště s moravskou malovanou keramikou datované do přechodné fáze Ia/Ib (Palečková 2009).

Nyní popisované naleziště „U Tuřan“ lze určitě zařadit ke staršímu stupni MMK, což potvrzuje i přítomnost drobných čepelek z obsidiánu.

V keramické hmotě fragmentu plastiky je zřetelné velmi hrubé ostřívo tvořené několik mm velkými valounky i ostrohrannými úlomky křemene, zejména nápadný je valounek rohovce o průměru 9 mm vystupující na zádech v části přecházející do krku.